

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.04.403>

JEL classification: B11, B12, E60, F21

UDC: 330.8: 339.7:336.011

Вадим МАСЛІЙ

кандидат економічних наук, доцент,
доцент,
кафедра прикладної математики,
Західноукраїнський національний університет, Україна
E-mail: v.maslii@wunu.edu.ua
ORCID iD: 0000-0002-9672-9669
Web of Science ResearcherID: ABT-7357-2022

ФІНАНСОВА СИСТЕМА ТА ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ: КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК У КЛАСИЧНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕОРІЇ XV-XIX СТ.

Анотація

Вступ. Іноземні інвестиції є важливим чинником економічного зростання будь-якої країни, оскільки сприяють зростанню виробництва, створенню робочих місць та модернізації технологій. Водночас функціонування фінансової системи визначає ефективність залучення, розподілу та використання іноземного капіталу. Взаємозв'язок між цими двома явищами є складним і багатоаспектним: з одного боку, розвинена фінансова система може стимулювати притік іноземних інвестицій, забезпечуючи прозорість, довіру та ефективне управління капіталом, а з іншого – активні іноземні інвестиції можуть впливати на розвиток фінансової системи, розширюючи її інструменти та інфраструктуру.

Метою статті є дослідження взаємозв'язку між фінансовою системою країни-реципієнта та іноземними інвестиціями в класичних економічних теоріях XV-XIX ст., виокремлення їх характерних особливостей в контексті створення та реалізації політики залучення прямих іноземних інвестицій спрямованої на стабілізацію фінансової системи України.

Методологія. Для дослідження взаємозв'язку між іноземними інвестиціями та фінансовою системою в класичних економічних теоріях XV–XIX століть використовується міждисциплінарний підхід, що поєднує методи історико-економічного, порівняльного та теоретико-аналітичного аналізу. В процесі дослідження використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема, історико-економічний аналіз, який передбачає дослідження історичних джерел, праць класичних економістів (наприклад, Адама Сміта, Давида Рікардо, Джона Стюарта Мілля та інших), а також соціально-економічних і політичних умов, які вплинули на формулювання теорій про іноземні інвестиції й фінансову систему; теоретико-аналітичний підхід – для систематизації ключових концепцій щодо взаємозв'язку між іноземними інвестиціями та фінансовою системою; хронологічний підхід – для послідовного вивчення еволюції теорій про іноземні інвестиції та фінансову систему в рамках різних історичних періодів: від меркантилізму до класичної школи політичної економії.

Результати. Аналіз існуючих теорій та концепцій засвідчив, що зв'язок між процесом залучення іноземних інвестицій та фінансовою системою країни-реципієнта простежується на всіх стадіях розвитку економічної науки. До кінця XIX ст. іноземні інвестиції розглядалися в контексті активізації міжнародної торгівлі, проте вже тоді акцентувалась увага на необхідності регулювання процесу залучення іноземного капіталу такими інструментами фінансової політики, як податки та відсоткова ставка. Зазначимо, що усі класичні теорії сформовані до кінця XIX ст не дають можливості ні пояснити

© Вадим Маслій, 2024

Отримано: 20.11.2024 р.

Рекомендовано до друку: 07.12.2024 р.

Опубліковано: 20.12.2024 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Як цитувати: Маслій В. Фінансова система та іноземні інвестиції: концептуальний взаємозв'язок у класичній економічній теорії XV-XIX ст. *Економічний аналіз*. 2024. Том 34. № 4. С. 403-410. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.04.403>

ПІІ як феномен міжнародної економіки, ні виявити складні взаємозалежності між ним та фінансовою системою країни-реципієнта, хоча ідентифіковані фіскально-монетарні інструменти фінансової політики для регулювання процесу залучення іноземного капіталу. Це, на нашу думку, можна пояснити тим, що ПІІ протягом вищезначеного часового проміжку не відігравали вагомую роль у розвитку країн.

Ключові слова: іноземні інвестиції; міжнародний рух капіталів; фінансова система; меркантилізм; класична школа політекономії.

Вступ

Іноземний капітал, у формі прямих іноземних інвестицій, в економіці країни, явище завжди неоднозначне. Оцінка його присутності та різного роду ефектів, який він спричинює можливе на основі аналізу та систематизації теоретичних і методологічних підходів до вивчення не тільки категорій «іноземний капітал» та «іноземні інвестиції», але й «фінанси» та «фінансова система». М. Дибя і Т. Майорова вказують на тісний зв'язок між дефініціями «іноземні інвестиції» та «фінанси», зазначаючи, що: «стрижнем економічної науки є питання суспільного відтворення, його розподілу й перерозподілу, що неможливо здійснити без інвестицій і фінансів» [1, с. 104].

М. Корнеєв зазначає, що: «Інтеграція фінансової системи України у міжнародний фінансовий простір визначається об'єктивними потребами у фінансових ресурсах і закономірностями розвитку національної фінансової системи. Указаний процес передбачає не тільки трансформацію національної фінансової системи, але й налагодження засад міжнародного фінансового співробітництва» [2, с. 16]. На думку О. Вайцеховської: «домінуючий нині в Україні шлях урегулювання платіжних балансів державного бюджету за допомогою зовнішніх позик робить національну фінансову систему залежною від іноземного спекулятивного капіталу та чутливою до його мобільності. Більш ефективним для розвитку економіки будь-якої держави є іноземне інвестування та реінвестування. Тому для України питання залучення іноземних інвестицій є головним для стабілізації національної економіки та фінансової системи» [3, с. 105]. Очевидно, що об'єктивно існує взаємозв'язок між прямими іноземними інвестиціями та стабільністю фінансової системи країни-реципієнта. Пошук та побудова оптимальної моделі, яка б містила

спеціальні програми та заохочувальні механізми для залучення прямих іноземних інвестицій, враховувала інтереси як закордонних інвесторів так і національні інтереси фінансової політики України, потребує ґрунтового знання історії, теорії та практики взаємозв'язку та взаємодії між фінансовою системою та іноземними інвестиціями.

Ретроспективне дослідження еволюції теоретичних концепцій інвестицій та інвестиційної діяльності загалом, та в розрізі окремих економічних шкіл здійснено в працях М. Дибя та Т. Майорової [1], В. Чорнобаєва [4], Н. Рязанової [5], В. Юраха [6], В. Ковальчука [7], М. Прохорової та Ю. Лотоцької [8], О. Лайко [9], П. Несененко [10]. Особливості розуміння інвестиційного процесу конкретними представниками тієї чи іншої політекономічної школи висвітлено в дослідженнях Т. Овчаренко [11], С. Злупко та О. Гришиної [12], І. Чирак [13]. Однак, потребують певного узагальнення результати такого роду наукових розвідок в контексті взаємодії іноземних інвестицій та фінансової системи країни-реципієнта.

Мета статті

Основним завданням є дослідження взаємозв'язку між фінансовою системою країни-реципієнта та іноземними інвестиціями в класичних економічних теоріях XV-XIX ст., виокремлення їх характерних особливостей в контексті створення та реалізації політики залучення прямих іноземних інвестицій спрямованої на стабілізацію фінансової системи України.

Виклад основного матеріалу дослідження

Одними із перших, хто спробував теоретично обґрунтувати напрямки національної економічної політики були меркантилісти. Перша в історії економічна школа, яка виникла наприкінці XV ст. та проіснувала до XVIII ст., пройшла у своєму розвитку два етапи: раннього та зрілого

меркантилізму [7, с. 161]. Представники зрілого меркантилізму Томас Манн, Девід Юм, Джон Ло та ін. стверджували, що необхідною передумовою збільшення притоку грошей в країну є експорт товарів і послуг, а імпорт капіталу у формі іноземних інвестицій або репатрійованих прибутків від інвестицій за кордон чи іноземних позик сприятиме збільшенню обсягів виробництва та майбутнього експорту товарів. С. Бесараб зауважує, що: «вони не застосовували в явному вигляді термін «інвестиції», проте обґрунтовували необхідність регулювання умов, що забезпечують формування інвестиційних ресурсів і приплив у країну іноземних інвестицій» [14]. О. Лайко в своєму дослідженні зазначає, що: «Томас Манн визначав інвестиції як грошові ресурси, завезені з інших держав, нагромаджені і використані в процесі створення продуктів для продажу іншим державам. ... Меркантилісти дослідили специфічну форму реінвестування – експорт товарів і використання виручки для продовження виробничого процесу в більших масштабах і, можливо, в новій якості. Вони вперше обґрунтували необхідність регулювання інвестиційним процесом, а саме – необхідно управляти притоком грошей в країну, зберігаючи позитивне сальдо між експортною виручкою та імпортними витратами в зовнішній торгівлі» [9, с. 223]. Представники пізнього меркантилізму Жан Кольбер, Людвіг фон Зекендорф, Йоган Бехер, Філіп фон Горнінг наголошували на необхідності регулювання державою інвестиційних потоків. Зокрема, Ж. Кольбер був прихильником контролю за промисловістю і торгівлею з боку держави. Він дотримувався позиції щодо збільшення притоку грошей в країну шляхом збільшення обсягів експорту та зменшення імпорту; залучення іноземних фабрикантів, на його думку, призводило до зростання національної промисловості. Як зазначає О. Діденко: «Ж. Кольбер вважав, що з метою підтримання необхідного рівня розвитку промисловості країни, держава має забезпечувати не лише регулювання інвестиційних процесів, а й здійснювати виробничі капіталовкладення від свого імені. ... Л. Зекендорф, Й. Бехер, Ф. Горнінг наголошували, що розвиток виробництва

залежить від притоку іноземних інвестицій, оскільки держава не може самотужки його фінансувати. Тому держава зацікавлена у створенні сприятливого інвестиційного клімату в країні» [15, с. 80]. Роблячи певні висновки щодо формування інвестиційного процесу на цьому етапі розвитку економічної думки, ми погоджуємося з В. Чорнобаєвим, що: «Для раннього (монетарного) меркантилізму процес інвестування – це приток грошей у країну; для пізнього – постійний рух грошей, що забезпечує їх приріст за умови активного сальдо торгового балансу країни. Меркантилісти оперують емпіричними дослідженнями, тому й погляди на інвестиції й інвестиційні процеси формуються на рівні описовості явищ у тому вигляді, в якому вони постають на поверхні економічних процесів» [4, с. 7]. Прив'язуючи приток капіталів в країну із зовнішньою торгівлею, вони першими ідентифікують їх як складову міжнародних фінансів, наголошуючи на необхідності державного регулювання, проте в їхніх теоріях відсутні прямі докази існування зв'язку між іноземним капіталом та фінансовою системою країни.

В теорії французької школи фізіократів, Франсуа Кене розглядав інвестиції як початкові аванси або капітальні вкладення. Вчений, інвестиції у грошовому вираженні розділяв на основний та оборотний капітал, а основу економічного зростання вбачав у землеробстві. Анн Робер Жак Тюрго здійснив реформування фінансової системи Франції, проте в своїх працях він не розглядав можливостей щодо залучення іноземного капіталу [10].

Адам Сміт, найбільш відомий представник англійської класичної школи, вважав що процес нагромадження капіталу формується під впливом заощаджень, в основі яких покладені доходи. Він відстоював ідею лібералізації міжнародного руху капіталів та стверджував, що конкуренція капіталів призводить до їхнього здешевлення, прискорюються інвестиційні процеси, відповідно й експорт капіталів; експорт капіталу призводить до його подорожчання, уповільнення інвестування, тому держава повинна ретельно моніторити ставку процента всередині країни. А. Сміт зазначав, що існують різноманітні форми імпорту капіталу; це є позитивним моментом за умов вільного вивозу товарів, а також тоді, коли

він не сприяє розвитку експортного потенціалу інших країн. Контроль за процесами ввезення капіталів є функцією держави: це важливо, оскільки держава повинна захищати молоді перспективні виробництва від експансії іноземного капіталу [10]. А. Сміт наголошував на необхідності часткового втручання держави в економічні процеси з метою локалізації непродуктивного споживання, яке стримує інвестування. Т. Овчаренко зазначає, що: «аналізуючи основні функції держави, вчений визначив 4 основні принципи оподаткування, що сприятимуть розвитку вільного підприємництва через збільшення виробничих потужностей, а відтак і створення додаткового капіталу через інвестиційну діяльність» [11, с. 51]. До них відносяться: 1) пропорційність, 2) визначеність, 3) зручність, 4) необтяжливність. Давид Рікардо у своїй праці «Начала політичної економії та оподаткування» подає власну інтерпретацію проблеми інвестування капіталів [6, с. 317]. Класик політичної економії, зазначають в своєму дослідженні М. Прохорова та Ю. Лотоцька: «вперше поставив питання про можливість переміщення підприємницького капіталу і праці в країні з абсолютними перевагами, відповідно з низькими витратами виробництва і високою нормою прибутку» [8]. Д. Рікардо робить висновок, зауважує І. Чирак, що: «необхідне існування вільної торгівлі, яка приводить до рівноваги співвідношення між кількістю золота у країні та рівнем цін завдяки вільному переміщенню грошей і товарів між країнами» [13, с. 181]. Як зазначають в своєму дослідженні С. Злупко та О. Гришина: «з часів А. Сміта і Д. Рікардо вся класична й неокласична література виходила з уявлення про нейтральність грошей у системі економічного розвитку, обмежуючи їх застосування у процесі відтворення лише реалізацією продукції, що виробляється» [12, с. 110].

Дослідженню міжнародного руху капіталів, присвячений розділ книги Джона Стюарта Мілля «Основи політичної економії» в якому класик економічної теорії розглянув два аспекти: вплив експорту капіталу на зовнішню торгівлю та зв'язок руху капіталів між державами з нормами прибутку та нагромадження капіталу. Щодо першого питання, то на основі теорії порівняльних переваг Д. Рікардо, Дж. Ст. Мілля прийшов до

висновку, що країна-експортер капіталу сприяє збільшенню обсягів своєї міжнародної торгівлі. В другому випадку вчений зазначав, що рух капіталу зумовлений різницею між нормами прибутку в країнах, причому відмінність повинна бути суттєвою, щоб покрити ризик присутності капіталу в країні-реципієнті. Одночасно Дж. Ст. Мілля висловив думку, що вкладення капіталу за кордоном не сприяє зниженню норми прибутку в країні-експортері та сповільнює зростання надлишкового (з точки зору прибуткового інвестування) капіталу, а перенагромадження останнього є загрозою для економічного кругообігу.

Відомий американський економіст першої половини XIX ст. Генрі Чарльз Кері вважав, що іноземні інвестиції за структурою можна поділяти на гроші, робочу силу, засоби виробництва (тільки машини й устаткування), технології [6, с. 317]. На його думку, невтручання держави в міжнародні відносини може привести національну економіку до промислової залежності, перетворити країну в постачальника сировини в ім'я розквіту іншої нації. Вчений відстоював позицію, щодо підтримки національного виробника та зменшення залежності від іноземного капіталу.

Карл Маркс, експорт капіталу пояснював його надлишком в країні, який виникає у випадку звуження бази платоспроможного попиту. Так як і класики, він трактував надлишок капіталу, як капітал, застосування якого б в країні призводило до зниження норми прибутку. Вчений-економіст зазначав, що реальний або потенційний надлишок вивозиться за кордон через товарний експорт та експорт капіталу. Така можливість з'являється після втягування більшості країн в орбіту світового капіталізму та створення в них попередніх умов (насамперед виробничої інфраструктури, хоча часто сам іноземний капітал і створює цю інфраструктуру) [5, с. 66]. Володимир Ленін акцентував увагу на тому, що експорт фінансового капіталу призводить до зростання експорту товарів. Він, зазначає Н. Рязанова: «виділив вивіз капіталу як одну з п'яти ознак вищої стадії капіталізму – імперіалізму, окресливши тим самим початок нової епохи міжнародного капіталу – прообразу глобального» [5, с. 67].

Український вчений-економіст Михайло Туган-Барановський наполягав на тому, що: «одною з найважливіших складових правильної економічної програми має стати активна політика держави і державних органів, спрямована на створення нової грошової системи, використання державного регулювання з метою стимулювання ефективного платоспроможного попиту й інвестиційного процесу. ... Ще задовго до Кейнса М. І. Туган-Барановський сказав, що гроші мають самостійну цінність і до них має бути застосована певна регулююча політика» [12, с. 112].

Зазначимо, що усі класичні теорії сформовані до кінця XIX ст. не дають можливості, ні пояснити ПІІ, як феномен міжнародної економіки, ні ідентифікувати складні взаємозалежності між ним та фінансовою системою країни-реципієнта, хоча ідентифіковані фінансово-монетарні інструменти фінансової політики для регулювання процесу залучення іноземного капіталу. Це, на нашу думку, можна пояснити тим, що ПІІ протягом вищезначеного часового проміжку не відігравали вагомую роль у розвитку країн.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Аналіз існуючих теорій та концепцій засвідчив, що зв'язок між процесом залучення іноземних інвестицій та фінансовою системою країни-реципієнта простежується на всіх стадіях розвитку економічної науки. До кінця XIX ст. іноземні інвестиції розглядалися в контексті активізації міжнародної торгівлі, проте вже тоді акцентувалась увага на необхідності регулювання процесу залучення іноземного капіталу такими інструментами фінансової політики, як податки та відсоткова ставка. Класичні економічні теорії розглядають іноземні інвестиції як потоки капіталу, здатні стимулювати економічне зростання та сприяти стабілізації фінансової системи. Подальші дослідження в цьому напрямку повинні бути спрямовані на дослідження взаємозв'язку між іноземними інвестиціями та фінансовою системою в теоріях, сформованих протягом XX ст., доцільно також, на нашу думку, здійснити моделювання такого роду взаємозв'язків із використанням економетричних моделей, що дозволить отримати кількісні результати для доповнення результатів якісного аналізу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дибя М. І., Майорова Т. В. Теоретико-методологічні засади дослідження інвестиційного процесу у фінансовій науці. *Фінанси України*. 2013. №2. С. 103-109.
2. Корнєєв М. В. Фінансовий сектор в умовах фінансіалізації економіки: теоретичні засади та світовий досвід: монографія. Дніпропетровськ: Акцент ПП, 2014. 475 с.
3. Вайцеховська О. Фінансова політика України як суб'єкта міжнародного фінансового правопорядку: детермінанти та основні напрямки реалізації. *Публічне право*. 2021. № 3 (43). С. 103-112. DOI: <https://doi.org/10.3278/2306-9082/2021-43-11>.
4. Чорнобаєв В. В. Мотиваційний механізм прийняття інвестиційних рішень: еволюція поглядів та їх адаптація до сучасних умов України. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2005. №3. С. 6-11. URL: <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0000267773>
5. Рязанова Н. Еволюція теорії та практики вивозу капіталу та його особливості у контексті світової кризи початку XIX ст. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2010. №2. С. 65-77.

6. Юрах В. Меркантилізм в історіографії розвитку теорій інвестицій та інвестиційної діяльності. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Історичні науки.* 2010. Вип. 13. С. 315-319. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_i_2010_13_37
7. Ковальчук В. Меркантилісти, або перші паростки економічної науки. *Вісник THEU.* 2011. №1. С. 161-169.
8. Прохорова М. Е., Лотоцька Ю. В. Теорії впливу іноземних інвестицій на економічне зростання країни. *Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ. Серія: економіка, право, політологія, туризм.* 2012. № 1-2. Том 1. URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/view/5983/6717>.
9. Лайко О. І. Трансформація концепції дослідження інвестиційних процесів. *Вісник соціально-економічних досліджень.* 2013. 1 (48). С. 220-229.
10. Несененко П. П. Наукова та реформаторська діяльність школи фізіократів як приклад для вирішення деяких сучасних соціально-економічних проблем України. *Економіка харчової промисловості.* 2015. №1 (25). С. 3-12.
11. Овчаренко Т. Особливості розуміння інвестиційного процесу основоположником класичної теорії А. Смітом. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка: серія: Економіка.* 2013. №145 (4). С.49-52.
12. Злупко С. М., Гришина О. В. Теорія грошей М. І. Туган-Барановського та її вплив на монетаризм ХХ століття. *Фінанси України.* 1999. №8. С.99-123.
13. Чирак І. М. Давид Рікардо – визнаний лідер класичної політичної економії (до 250-річчя з Дня народження). *Вісник Економіки.* 2022. №1. С. 171–190.
14. Бесараб С. О. Визначення сутності інвестицій. *Ефективна економіка.* 2017. №5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5609>
15. Діденко О. М. Регулювання банківської діяльності в контексті узгодження інтересів держави та бізнесу: дис. ... д-ра екон.наук: 08.00.08. Суми: СумДУ. 2016. 463с.

REFERENCES

1. Dyba, M. I., & Maiorova, T. V. (2013). Theoretical and methodological principles of researching the investment process in financial science. *Finance of Ukraine*, 2, 103-109. [in Ukrainian].
2. Kornieiev, M. V. (2014). *Financial sector in the context of financialization of the economy: theoretical foundations and world experience.* Dnipropetrovsk: Aktsent PP. 475. [in Ukrainian].
3. Vaitsekhovska, O. (2021). Financial policy of Ukraine as a subject of international financial law: determinants and main directions of implementation. *Public law*, 3 (43), 103-112. DOI: <https://doi.org/10.3278/2306-9082/2021-43-11> [in Ukrainian].
4. Chornobaiev, V. V. (2005). Motivational mechanism of investment decision-making: evolution of views and their adaptation to modern conditions of Ukraine. *Economic Bulletin of the National Mining University*, 3, 6-11. <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0000267773> [in Ukrainian].
5. Riazanova, N. (2010). Evolution of the theory and practice of capital export and its features in the context of the world crisis of the early 19th century. *Bulletin of the Kyiv National University of Trade and Economics*, 2, 65-77. [in Ukrainian].

6. Yurakh, V. (2010). Mercantilism in the historiography of the development of investment theories and investment activity. *Scientific notes [Kirovohrad State Pedagogical University named after Volodymyr Vynnychenko]. Series: Historical Sciences*, 13, 315-319.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_i_2010_13_37 [in Ukrainian].
7. Kovalchuk, V. (2011). Mercantilists, or the first sprouts of economic science. *Bulletin of the Ukrainian National University of Economics*, 1, 161-169. [in Ukrainian].
8. Prokhorova, M.E., & Lototska, Yu.V. (2012). Theories of the impact of foreign investment on the country's economic growth. *Scientific Bulletin of the Institute of International Relations of the National Academy of Sciences. Series: Economics, Law, Political Science, Tourism*, 1-2.
<http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/view/5983/6717> [in Ukrainian].
9. Laiko, O. I. (2013). Transformation of the concept of investment process research. *Bulletin of socio-economic research*, 1(48), 220-229. [in Ukrainian].
10. Nesenenko, P. P. (2015). Scientific and reformist activities of the school of physiocrats as an example for solving some modern socio-economic problems of Ukraine. *Economics of the Food Industry*, 1(25), 3-12. [in Ukrainian].
11. Ovcharenko, T. (2013). Peculiarities of understanding the investment process by the founder of classical theory A. Smith. *Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv: series: Economics*, 145 (4), 49-52. [in Ukrainian].
12. Zlupko, S. M., & Hryshyna, O. V. (1999). The theory of money of M. I. Tugan-Baranovsky and its influence on monetarism of the 20th century. *Finance of Ukraine*, 8, 99-123. [in Ukrainian].
13. Chyrak, I. M. (2022). David Ricardo – the recognized leader of classical political economy (to the 250th anniversary of his birth). *Bulletin of Economics*, 1, 171–190. [in Ukrainian].
14. Besarab, S. O. (2017). Defining the essence of investment. *Effective economy*, 5.
<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5609> [in Ukrainian].
15. Didenko, O.M. (2016). *Regulation of banking activities in the context of harmonizing the interests of the state and business. Doctoral dissertation*. Sumy: SumDU. 463. [in Ukrainian].

Vadym Maslii, PhD in Economics, Associate Professor, Department of Applied Mathematics, West Ukrainian National University, Ukraine

The financial system and foreign investments: a conceptual interrelation in classical economic theory of the 15th–19th centuries

Abstract

Introduction. Foreign investments are a crucial factor in the economic growth of any country, as they contribute to increased production, job creation, and technological modernization. At the same time, the functioning of the financial system determines the efficiency of attracting, allocating, and utilizing foreign capital. The interrelation between these two phenomena is complex and multifaceted: on the one hand, a developed financial system can stimulate the inflow of foreign investments by ensuring transparency, trust, and effective capital management; on the other hand, active foreign investments can influence the development of the financial system by expanding its tools and infrastructure.

The purpose is to explore the interrelation between the financial system of the recipient country and foreign investments in classical economic theories of the 15th–19th centuries, highlighting their characteristic features in the context of developing and implementing a policy for attracting foreign direct investments aimed at stabilizing Ukraine's financial system.

Methodology. To study the relationship between foreign investments and the financial system in classical economic theories of the 15th–19th centuries, an interdisciplinary approach is applied, combining methods of historical-economic, comparative, and theoretical-analytical analysis. The research utilizes both general scientific and specialized methods, including historical-economic analysis, which involves examining historical sources, works of classical economists (such as Adam Smith, David Ricardo, John Stuart Mill, and others), as well as the socio-economic and political conditions that influenced the formulation of theories on foreign investments and the financial system. The theoretical-analytical approach is used to systematize key concepts regarding the interrelation between foreign investments and the financial system, while the chronological approach enables a sequential study of the evolution of theories on foreign investments and the financial system across different historical periods — from mercantilism to the classical school of political economy.

Results. Analysis of existing theories and concepts has shown that the connection between the process of attracting foreign investment and the financial system of the recipient country can be traced at all stages of the development of economic science. Until the end of the 19th century, foreign investment was considered in the context of the intensification of international trade, but even then, attention was focused on the need to regulate the process of attracting foreign capital by such financial policy instruments as taxes and interest rates. It should be noted that all classical theories formed by the end of the 19th century do not allow either to explain FDI as a phenomenon of the international economy or to identify complex interdependencies between it and the financial system of the recipient country, although fiscal and monetary instruments of financial policy have been identified to regulate the process of attracting foreign capital. This, in our opinion, can be explained by the fact that FDI during the above-mentioned period did not play a significant role in the development of countries.

Keywords: foreign investment; international capital movement; financial system; mercantilism; classical school of political economy.

Cite as: Maslii, V. (2024). The financial system and foreign investments: A conceptual interrelation in classical economic theory of the 15th–19th centuries. *Economic analysis*, 34 (4), 403–410. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.04.403>